

Sygn. akt I ACa 76/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Elżbieta Kuczyńska
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska (spr.) SA Jarosław Marek Kamiński
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2019 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) *we W.*

przeciwko *W. P. i E. P.*

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 30 października 2018 r. sygn. akt I C 247/18

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza na rzecz powoda (...)we W. od pozwanych W. P. i E. P. solidarnie kwotę 220.000 (dwieście dwadzieścia tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 31 lipca 2017 roku do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem pozwanym prawa powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności: pozwanej E. P. do nieruchomości położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW nr (...) oraz do nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW nr (...), zaś pozwanego W. P. do nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW nr (...) i oddala powództwo w pozostałej części oraz zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 16.918 (szesnaście tysięcy dziewięćset osiemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;**

b) w punkcie 4 o tyle, że nakazuje zwrócić powodowi z wpłaconej zaliczki kwotę 445,50 (czterysta czterdzieści pięć 50/100) złotych;

II. zasądza na rzecz powoda od pozwanych solidarnie kwotę 23.082,50 (dwadzieścia trzy tysiące osiemdziesiąt dwa 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej;

III. przyznaje radcy prawnemu J. P. jako kuratorowi ustanowionemu dla pozwanych kwotę 3.982,50 (trzy tysiące dziewięćset osiemdziesiąt dwa 50/100) złotych, obejmującą podatek od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia w postępowaniu odwoławczym i nakazuje wypłacić wskazaną kwotę z zaliczki uiszczonej przez powoda i zaksięgowanej w dniu 18 kwietnia 2018 roku pod pozycją(...).

(...)

UZASADNIENIE

(...) we W. żądał ostatecznie zasądzenia od pozwanych W. P. i E. P. solidarnie 895.165,09 zł (tj. 676 739 zł należności głównej i 218 426,09 zł skapitalizowanych odsetek) z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem pozwanym prawa powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności: pozwanej E. P. do nieruchomości położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), zaś pozwanego W. P. – do nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...). Powód żądał nadto zasądzenia od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania. Wywodził, że jego roszczenie wynikało z umowy kredytu hipotecznego, zawartego przez pozwanych z wierzycielem pierwotnym, którą to wierzytelność nabył w drodze umowy cesji, stając się wierzycielem hipotecznym pozwanych.

Pozwani, których miejsce pobytu nie jest znane, zastępowani przez kuratora procesowego w osobie radcy prawnego J. P., w odpowiedzi na pozew wnosili o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów wykonywania funkcji kuratora nieznanymi z miejsca pobytu pozwanych, według norm przepisanych. Kurator podniósł zarzut przedawnienia dochodzonego przez powoda roszczenia.

Wyrokiem z dnia 30 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił powództwo (pkt 1), przyznał na rzecz radcy prawnego J. P. tytułem wynagrodzeń kuratora ustanowionego dla pozwanych W. P. i E. P. kwoty po 5.400 zł, powiększone o podatek od towarów i usług (pkt 2) polecając je wypłacić - w łącznej kwocie 13. 284 zł z zaliczki w kwocie 17.712 zł, uiszczonej przez powoda, zaksięgowanej 18 kwietnia 2018 r. pod poz. (...) (pkt 3) i zwrócił powodowi pozostałą część uiszczonej przez niego zaliczki w kwocie 4.428 zł, zaksięgowanej 18 kwietnia 2018 r. pod poz. (...) (pkt 4).

Sąd ten ustalił, że 2 lutego 2010 r. E. P. i W. P. zawarli z wierzycielem pierwotnym (...) Bank SA z siedzibą w W. (KRS (...)) umowę kredytu hipotecznego nr(...), mocą której uzyskali kredyt w wysokości 676.739 zł.

W dniu 28 czerwca 2011 r. strony umowy kredytu hipotecznego podpisały aneks do umowy. Zabezpieczenie spłaty zobowiązania stanowiły: hipoteka łączna zwykła i kaucyjna na nieruchomości położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...); na nieruchomości położonej w M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz na nieruchomości położonej w P., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Ostatnia z nieruchomości została zlicytowana w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez wierzyciela pierwotnego w 2015 r.

Wobec zaprzestania przez pozwanych realizacji zobowiązania wynikającego z opisanej umowy kredytu hipotecznego pismem z dnia 28 maja 2012 r., wierzyciel pierwotny dokonał jej wypowiedzenia. W dniu 18 stycznia 2013 r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) – zadłużenie pozwanych opiewało wówczas na następujące kwoty: 756.221,58 zł należność główna, 97.982,52 zł odsetki za opóźnienie naliczane w wysokości 22% w okresie od dnia 13 lutego 2012 r. do dnia 18 stycznia 2013 r., 463,10 zł opłaty i inne prowizje.

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w Przasnyszu nadał temu tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności (sprawa sygn. akt I Co 126/13).

Dysponując takim tytułem wykonawczym 7 marca 2013 r., wierzyciel pierwotny złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwany. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Przasnyszu P. W. umorzył to postępowanie postanowieniem z dnia 30 grudnia 2016 r. (sygn. akt Km 923/13).

W dniu 31 marca 2014 r. wierzyciel pierwotny (...) Bank SA z siedzibą w W. zawarł z powodem ramową umowę przelewu wierzytelności, mocą której szereg wierzytelności – mających podlegać doprecyzowaniu w załączniku do umowy ramowej, odnośnie kwot, osób dłużników – zostało przeniesione na stronę powodową.

W dniu 22 kwietnia 2014 r. powód zawarł z (...) Bank SA w W. aneks numer (...) do umowy przelewu wierzytelności z dnia 31 marca 2014 r., aktualizujący stan wierzytelności na dzień 21 marca 2014 r. Stosownie do niego, jako imię i nazwisko dłużnika, wskazano E. P.. Nie wskazano drugiego z pozwanych. Umowa przelewu wierzytelności z dnia 31 marca 2014 r. z aneksem do niej oznaczonym nr 1 z dnia 22 kwietnia 2014 r. podpisana przez powoda i bank nie wskazywały, że jej przedmiotem jest wierzytelność przysługująca wobec pozwanych. Załącznik opisujący wierzytelność nie został podpisany przez strony umowy.

W dniu 7 czerwca 2016 r., na wniosek powoda, w księgach wieczystych nieruchomości pozwanych, dokonano wpisu zmiany wierzyciela hipotecznego, ujawniając powoda w miejsce banku. W odróżnieniu od ustanowienia hipoteki na rzecz (...) Bank SA w W., pozwani nie złożyli w tym wypadku pisemnych oświadczeń w przedmiocie zgody na przeniesienie wierzytelności.

Po umowie cesji powód bezskutecznie próbował skontaktować się z pozwany, m.in. wysyłając pismo w dniu 21 czerwca 2017 r. Strona pozwana wezwana została do dobrowolnego spełnienia świadczenia lub do kontaktu w celu porozumienia się w zakresie spłaty należności.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał powództwo za niezasadne. W pierwszej kolejności odniósł się do zgłoszonego przez pozwanych zarzutu przedawnienia roszczenia. W tym kontekście uwzględnił, że umową zawartą przez pozwanych z bankiem, termin ostatecznej spłaty zobowiązania, określono na dzień 7 kwietnia 2030 r. Bank wypowiedział umowę oświadczeniami z dnia 28 maja 2012 r., a postanowieniem z dnia 30 stycznia 2013 r. Sąd Rejonowy w Przasnyszu nadał przeciwko pozwany tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności w sprawie sygn. akt I Co 126/13. Dysponując tytułem wykonawczym, w dniu 7 marca 2013 r., wierzyciel pierwotny (bank), złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko pozwany. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Przasnyszu umorzył to postępowanie po ponad trzech latach, postanowieniem z dnia 30 grudnia 2016 r. (sygn. akt Km 923/13). Z kolei pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 27 lipca 2017 r. Opisana sekwencja zdarzeń pozwoliła Sądowi na stwierdzenie, że zarzut ten byłby zasadny, albowiem sądowe postępowanie egzekucyjne wszczął jeszcze bank. Wskazał przy tym, że nabywca wierzytelności, niebędący bankiem (jak powód) nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia, spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego, na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 123 § 1 pkt 2 k.p.c.). Za nieskuteczne Sąd uznał też stanowisko powoda, stosownie do którego zgodnie z art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. W tym kontekście uwzględnił, że w sprawie, wobec powoda, zastosowanie miałyby 3-letni termin przedawnienia roszczenia, związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej, który najpóźniej rozpocząłby się z chwilą doręczenia pozwany przez bank oświadczeń o wypowiedzeniu kredytu. Zauważył, że w

sprawie nie było jednak dowodu na okoliczność daty, w której takie doręczenie nastąpiło. Tym niemniej, wątpliwości Sądu nie budziło, że doręczenie takie poprzedziło wydanie przez Sąd Rejonowy w Przasnyszu postanowienia w sprawie sygn. akt I Co 123/13 w dniu 30 stycznia 2013 r. w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, wystawionemu przeciwko pozwanym, w związku z niewykonywaniem umowy kredytu hipotecznego. W efekcie uznał, że dzień 30 stycznia 2013 r. byłby najpóźniejszym dla powoda terminem rozpoczęcia biegu przedawnienia roszczenia, a zatem termin ten upłynąłby w dniu 30 stycznia 2016 r., czyli 1,5 roku przed wniesieniem pozwu w niniejszym procesie (art. 112 k.c. w zw. z art. 118 k.c.), co stanowiłoby czynność, mogącą podlegać kwalifikacji, jako przerywającą bieg przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

Niezależnie od powyższego, Sąd uznał, że powód nie nabył wierzytelności wobec pozwanych, skoro nie udowodnił skutecznego nabycia, zabezpieczonej hipoteką, wierzytelności od banku będącego pierwotnym wierzycielem hipotecznym. Wskazał, że powód – jako wierzyciel bądź poprzednik prawny banku – obowiązany był do dokonania odrębnego wypowiedzenia wierzytelności względem pozwanych, jako właścicieli nieruchomości (art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece).

Za przeszkodę w uwzględnieniu powództwa Sąd uznał także niezłożenie przez pozwanych, jako właścicieli nieruchomości, oświadczeń w formie pisemnej o przeniesieniu hipoteki w związku ze zbyciem wierzytelności bankowej (art. 95 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe). Ujawnienie w księdze wieczystej przeniesienia hipoteki w związku ze zbyciem wierzytelności bankowej na rzecz powoda nie mogło zatem stanowić podstawy faktycznej powództwa, albowiem ujawnienie tego rodzaju uprawnienia na rzecz powoda, przy braku niniejszych oświadczeń, naruszałoby art. 95 ust. 5 ustawy prawo bankowe. Wyraził ocenę, iż obalenie domniemania zgodności wpisu z rzeczywistym stanem prawnym płynącego z art. 3 u.k.w.h. może być przeprowadzone w każdym postępowaniu cywilnym, a nie tylko w drodze powództwa opartego o art. 10 u.k.w.h.

Sąd uznał także, że powód nie udowodnił nabycia wierzytelności w odniesieniu do pozwanego. Zauważył, że w zawartym przez powoda z (...) Bank SA w W. aneksie numer (...) do umowy przelewu wierzytelności z dnia 31 marca 2014 r., jako imię i nazwisko dłużnika wskazano wyłącznie E. P.. Nie wskazano natomiast innego dłużnika zbywanej wierzytelności. Za nieudowodnione Sąd uznał przy tym przyjęte przez powoda założenie co do intencji kontrahentów objęcia cesją również drugiego z pozwanych.

Zdaniem Sądu, powód nie udowodnił również przejścia uprawnień z umowy pomiędzy bankiem, a dwojgiem pozwanych. Wskazał, że umowa przelewu wierzytelności z dnia 31 marca 2014 r. z aneksem nr (...), datowanym na 22 kwietnia 2014 r., podpisana przez powoda i bank nie wskazują, że ich przedmiotem jest wierzytelność przysługująca wobec pozwanych. Przedłożona umowa cesji ogólnie określa, jako przedmiot wierzytelności pieniądze, szczegółowo określone w załączniku do umowy. Nie identyfikuje i nie indywidualizuje w sposób dostateczny przedmiotu przelewu. W związku z tym Sąd uznał, że nie sposób wywieść, by jej przedmiotem była wierzytelność przysługująca powodowi przeciwko pozwanym. Sąd miał też na uwadze, że złożony przez powoda załącznik do aneksu nr (...) do umowy przelewu wierzytelności, mający konkretyzować roszczenie wobec pozwanych, nie stanowi dokumentu w rozumieniu art. 245 k.p.c. Nie został on też podpisany przez obie strony umowy, a jedynie poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika powoda, będącego radcą prawnym, opatrzony jego pieczęcią i parafką. Forma, tj. załącznik i fakt niepodpisania go przez obie strony nie spełniają powyższych wymogów. W efekcie Sąd przyjął, że niniejszy załącznik nie mógł stanowić dokumentu, którym powód mógłby wykazać nabycie konkretnej wierzytelności od banku. Jest to pismo sporządzone jednostronnie przez stronę powodową, niepodpisane przez zbywcę wierzytelności, stanowiące dowód tego, że zostało sporządzone o treści w nim podanej. Z tego względu ocenił, że wierzytelność będąca przedmiotem umowy nie została skonkretyzowana w sposób przewidziany przepisem art. 509 k.c., a zatem nie mogła zostać przeniesiona. Braki w zakresie treści załącznika do umowy nie pozwoliły także Sądowi na potraktowanie umowy cesji jako oznaczalnej. Z tych przyczyn uznał, że strona powodowa nie udowodniła nabycia wierzytelności poprzedniego wierzyciela, co oznaczało, że powodowi nie mógł zostać przyznany status wierzyciela hipotecznego.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. w zw. z § 1 ust. 1 i ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, który zaskarżył go w części oddalającej powództwo co do należności głównej, tj. 220.000 zł i kosztów postępowania. Skarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1) naruszenie przepisów postępowania:

- art. 230 k.p.c. poprzez pominięcie okoliczności, że fakt skutecznego nabycia wierzytelności przysługującej wobec strony pozwanej od wierzyciela pierwotnego został przyznany przez stronę pozwaną w sposób konkludentny wobec niekwestionowania przez pozwanych tychże faktów w toku procesu;

- art. 231 k.p.c. poprzez przyjęcie, że strona powodowa nie wykazała faktu nabycia wierzytelności od wierzyciela pierwotnego, przysługującej wobec strony pozwanej, mimo istnienia ku temu dostatecznej podstawy w postaci posiadania przez stronę powodową dokumentacji dotyczącej zawartej umowy kredytu oraz danych osobowych strony pozwanej;

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego i przyjęcie, że strona powodowa nie wykazała skuteczności nabycia wierzytelności od wierzyciela pierwotnego, przysługującej wobec strony pozwanej, mimo iż strona powodowa przedstawiła w sprawie dowody, w szczególności zawartą umowę sprzedaży wierzytelności wraz z załącznikami do niej, określającymi wierzytelności wobec pozwanych;

2) naruszenie prawa materialnego:

- art 95 ust. 4 i 5 ustawy Prawo bankowe poprzez jego zastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że do zmiany wpisu wierzyciela hipotecznego w księdze wieczystej wymagane jest pisemne oświadczenie właścicieli nieruchomości;

- art. 71 ustawy o księgach wieczystych i hipotece sprzed jej nowelizacji, poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie, że strona powodowa nie nabyła skutecznie wierzytelności wobec pozwanych.

Wskazując na tak sformułowane zarzuty powód wniósł o zmianę skarżonego wyroku poprzez zasądzenie na jego rzecz solidarnie od strony pozwanej kwoty 220.000 zł z dalszymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem pozwanym prawa powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności: pozwanej E. P. do nieruchomości położonej w miejscowości P., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...) oraz do nieruchomości położonej w miejscowości M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...), zaś pozwanego W. P. do nieruchomości położonej w miejscowości M., dla której Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...). Ponadto powód domagał się zasądzenia solidarnie od strony pozwanej kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego oraz zasądzenia od strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem apelacji, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi kurator nieznanych z miejsca pobytu pozwanych wniósł o oddalenie apelacji powoda oraz przyznanie na jego rzecz wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji kuratora dla pozwanych W. P. oraz E. P., według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja była uzasadniona.

Na wstępie wskazać należy, iż w pozwie strona powodowa wносиła o zasądzenie od pozwanych określonej kwoty powołując się na ich odpowiedzialność osobistą.

Ustanowionemu dla pozwanych kuratorowi zarządzono doręczenie opisu pozwu, zobowiązując go do wniesienia odpowiedzi na pozew (k. 159 akt). Złożona w dniu 2 sierpnia 2018 r. odpowiedź na pozew dotyczyła pozwu w wersji, jaki wpłynął do Sądu w dniu 31 lipca 2017 r. (odpowiedzialność osobista pozwanych). W odpowiedzi na pozew podniesiono jeden tylko zarzut – przedawnienie dochodzonego roszczenia (k. 168 akt).

Jednakże w piśmie procesowym powoda z dnia 13 lipca 2018 r. (wpływ do Sądu 20 lipca 2018 r.), poza ograniczeniem powództwa o kwotę 79.482,58 zł, doszło do modyfikacji powództwa poprzez żądanie kwoty 676.739 zł tytułem należności głównej mieszczącej się w kwocie hipoteki umownej zwykłej oraz kwoty 218.426,09 tytułem skapitalizowanych odsetek, które mieszczą się w kwocie hipotek kaucyjnych. W piśmie tym odwołano się do ograniczenia odpowiedzialności pozwanych do opisanych w nim nieruchomości.

W kolejnym piśmie powoda – z dnia 29 sierpnia 2018 r. (k. 175 akt) - znajduje się jednoznaczny zapis, że wskutek złożenia pisma datowanego na 13 lipca 2018 r. odpowiedzialność osobista pozwanych przekształciła się w odpowiedzialność rzeczową. Pismo to, podobnie jak i wcześniejsze, zostało doręczone kuratorowi (k. 186 akt).

Kurator w toku procesu nie rozszerzył argumentacji na rzecz oddalenia powództwa, wywodząc „jak w odpowiedzi na pozew” (k. 192 akt).

Jest okolicznością niesporną, iż w księgach wieczystych nr (...), prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych, jako wierzyciel hipoteczny jest wpisany powód. Na jego rzecz przemawia domniemanie, że jest wpisany zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym (art. 3 ust. 1 u.k.w.h.). Pozwani zastąpieni przez ustanowionego kuratora nie twierdzili, że wpis ten jest niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym – ani w odpowiedzi na pozew ani na wyznaczonej rozprawie.

Sąd Apelacyjny podzielił zarzut apelacji, iż na gruncie faktów występujących w sprawie Sąd Okręgowy dopuścił się niewłaściwego zastosowania art 95 ust. 4 i 5 ustawy Prawo bankowe, konsekwencją czego było przyjęcie, że do zmiany wpisu wierzyciela hipotecznego w księdze wieczystej wymagane jest pisemne oświadczenie właścicieli nieruchomości. Takie oświadczenia – okoliczność bezsporna – nie zostały złożone. Wbrew stanowisku Sądu I instancji oświadczenia te w związku ze zbyciem wierzytelności bankowej na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego nie były niezbędne. Ze złożonych w sprawie dokumentów nie wynika, że ustanawiający hipotekę oświadczyli, że w razie przelewu wierzytelności bankowej na rzecz funduszu sekurytyzacyjnego dla skuteczności tego przelewu konieczna jest zgoda dłużnika rzeczowego na przelew wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie.

Problem zgody (braku zgody) dłużnika rzeczowego w przypadku przelewu wierzytelności bankowej zabezpieczonej hipotecznie na fundusz sekurytyzacyjny wielokrotnie był przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego. W postanowieniu z dnia 16 marca 2018 r. w sprawie IV CSK 280/17 został wyrażony pogląd, że „niezależnie od tego, że uchylenie art. 92c ustawy Prawo bankowe powinno być dostatecznym argumentem dla przyjęcia, że dokonany po 13 stycznia 2009 r. przelew na fundusz sekurytyzacyjny wierzytelności bankowej zabezpieczonej hipotecznie nie wymaga zgody dłużnika, zauważyć należy, że analiza art. 95 ustawy Prawo bankowe prowadzi do wniosku, iż przepis ten nie zawiera i nie zawierał wymogu uzyskania zgody dłużnika rzeczowego na przelew wierzytelności bankowej zabezpieczonej hipotecznie.”. W uzasadnieniu tego postanowienia przytoczono szereg judykatów Sądu Najwyższego na rzecz tej tezy. Stanowisko to jest podzielane przez Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie. Konsekwencją takiej oceny prawnej jest niepodzielenie odmiennego poglądu dotyczącego tej kwestii wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Skutkiem tego jest przyjęcie, iż w toku procesu nie doszło do obalenia domniemania wynikającego z art. 3 ust. 1 u.k.w.h.

Sąd Okręgowy poza rozprawą dopuścił dowód z akt KW OS1P/00045733/6 Sądu Rejonowego w Przasnyszu IV Wydział Ksiąg Wieczystych. W terminie publikacyjnym strony nie przedstawiły żadnych twierdzeń na piśmie w

przedmiocie wpisu powoda jako wierzyciela hipotecznego. Analiza tychże akt prowadzi do oceny, że wniosek o dokonanie wpisu zmiany wierzyciela hipotecznego odpowiadał treści przewidzianej art. 194 i art. 195 ustawy z dnia 27 maja 2014 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2016 r. poz. 1896).

Treść obu ksiąg wieczystych dowodzi istnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką zwykłą umowną łączną na kwotę 676.739 zł i wpisu powoda jako wierzyciela hipotecznego.

W takiej sytuacji domniemanie wynikające z art. 71 u.k.w.h. w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie u.k.w.h (art. 10 ust. 2 tejże ustawy) pozwalał przyjąć, iż pozwani ponoszą odpowiedzialność rzeczową do kwoty 676.739 zł. Domniemanie z art. 71 u.k.w.h. jest wzruszalne, ciężar obalenia go spoczywa na dłużniku hipotecznym. W toku postępowania żadne argumenty na rzecz bezzasadności żądania zwrotu wierzytelności bankowej zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomościach pozwanych nie były prezentowane. Nie uczyniono tego też w odpowiedzi na apelację, jak i na rozprawie apelacyjnej. Domniemanie w zakresie wierzytelności w wysokości wskazanej w apelacji, zabezpieczonej hipotecznie na nieruchomościach, nie zostało przez pozwanych obalone.

Powyżej przytoczone okoliczności uzasadniały odpowiedzialność pozwanych jako dłużników rzeczowych, ograniczającą się do nieruchomości opisanych we wniosku apelacji.

Sąd Apelacyjny uznał za właściwe odnieść się także do argumentacji Sądu I instancji w przedmiocie skuteczności umowy cesji.

Nie podzielił przy tym stanowiska Sądu I instancji, że powód nie udowodnił przejścia wierzytelności bankowej na jego rzecz.

Słusznie apelacja odwoływała się do dokumentów uprzednio omówionych (wpisy powoda jako wierzyciela hipotecznego w miejsce banku i nieobalenie domniemania, że wpis jego jako wierzyciela hipotecznego jest zgodny z rzeczywistym stanem prawnym), jako dowodzących skuteczności umowy przelewu wierzytelności zabezpieczonej hipotecznie. Zgodnie bowiem z art. 79 u.k.w.h. w razie przelewu wierzytelności hipotecznej na nabywcę przechodzi także hipoteka, chyba że ustawa stanowi inaczej. Do przelewu wierzytelności hipotecznej niezbędny jest wpis w księdze wieczystej. Hipoteka nie może być przeniesiona bez wierzytelności, którą zabezpiecza.

Przy odpowiedzialności osobistej pozwanych jako dłużników podniesienie zarzutu przedawnienia niweczyło roszczenie wywodzone przez powoda odwołujące się do stosunku zobowiązaniowego łączącego pozwanych z wierzycielem pierwotnym, a więc bankiem udzielającym pożyczki hipotecznej. Kurator ustanowiony dla pozwanych po otrzymaniu pozwu mógł powołać się wyłącznie na ten zarzut niweczący roszczenie. Jak już wskazywano, w toku postępowania przed Sądem I instancji, doszło do zmiany powództwa (dopuszczalnego w świetle art. 193 k.p.c.) i doręczenia tego pisma stronie pozwanej.

Zwrócić należy uwagę, że zgodnie z art. 77 u.k.w.h. przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela do zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Dokumenty istotne w kontekście zmienionego powództwa były dołączone do pozwu, które to kurator otrzymał wraz z odpisem pozwu. Stanowisko strony pozwanej w przedmiocie dalszego procedowania w sprawie nie uległo zmianie. Uprawniony może być zatem – w świetle powyżej omówionych dowodów - iż strona pozwana w sposób konkludentny przyznała skuteczność nabycia w drodze cesji wierzytelności dochodzonej - po zmianie powództwa – od pozwanych jako dłużników hipotecznych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego dotknięta jest też wadliwością ocena dowodów zgromadzonych w sprawie. Uwaga ta dotyczy przede wszystkim umowy sprzedaży wierzytelności.

Sąd I instancji przywiązał dużą uwagę do treści załącznika do aneksu nr (...) z dnia 22 kwietnia 2014 r. do umowy przelewu wierzytelności. Stwierdził, że z umowy oraz załącznika do niej nie wynika, iż przedmiotem jej była wierzytelność wobec pozwanych bowiem załącznik wskazujący wierzytelność nie został podpisany przez obie

strony, co dowodzi, iż wierzytelność nie została oznaczona. Wyraził pogląd, iż załącznik ten nie jest dokumentem w rozumieniu art. 245 k.p.c., ale pismem sporządzonym jednostronnie przez stronę powodową, niepodpisanym przez zbywcę wierzytelności.

Załącznik do aneksu nr (...) zawiera wykaz wierzytelności wchodzących w skład portfela wierzytelności w wersji papierowej i elektronicznej na dzień 31 marca 2014 r. (k.85 akt). Na k. 86 i 87 znajduje się wyciąg z listy wierzytelności. Stanowi on część większego dokumentu. Z umowy sprzedaży wierzytelności wynika, że przedmiotem jej był duży pakiet wierzytelności. Wierzytelności te zostały objęte wykazem wierzytelności, stanowiącym – jak już wskazywano - załącznik nr 1 do umowy. Nie ma sporu co do tego, iż w niniejszej sprawie strona powodowa przedłożyła jedynie fragment, odnoszący się wyłącznie do pozwanych, większego dokumentu zawierającego wykaz wierzytelności. Zdaniem Sądu Apelacyjnego wydruk ten należy traktować jako element dokumentu prywatnego, co do którego treści, w świetle całokształtu materiału dowodowego, nie można było mieć wątpliwości. W wydruku tym zostało wskazane m.in. imię i nazwisko pozwanej, jej adres (tożsamy z adresem męża – k. 29 akt), nr PESEL, pokrywający z się z numerem wskazanym w pozwie, data i numer umowy pożyczki, które to informacje są zgodne z danymi wynikającymi z umowy pożyczki. Powód przedłożył fragment omawianego załącznika nr 1 do umowy poświadczony za zgodność z oryginałem (k. 87 akt). Wygląd tego dokumentu utwierdza w przekonaniu, iż jest to fragment oryginalnego załącznika, a nie jedynie komputerowy wydruk z niego. Dane innych dłużników zostały przykryte, widnieją w nim jedynie informacje dotyczące pozwanej i pożyczki udzielonej pozwanym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób podzielić stanowiska Sądu I instancji, iż z uwagi na to, że w wydruku tym nie wskazano nazwiska i nr pesel pozwanego to wierzytelność w stosunku do niego nie została objęta umową sprzedaży. Okolicznością bezsporną jest, iż wierzytelność została oznaczona przez wskazanie nr udzielonej pożyczki, co identyfikuje strony tej umowy. Pozwani z tytułu zawartej umowy odpowiadają solidarnie. Przelew wierzytelności na podstawie art. 509 k.c. powoduje przejście ogółu uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi na rzecz nowego podmiotu bez zmiany samej treści stosunku zobowiązaniowego. Sąd II instancji podzielił także pogląd zaprezentowany w orzeczeniu przytoczonym w apelacji, iż przelew wierzytelności wobec jednego z dłużników solidarnych wywiera skutek w stosunku do drugiego dłużnika solidarnego.

Wypada przy tym zauważyć, że praktyka ujęcia wszystkich wierzytelności będących przedmiotem obrotu w jednym dokumencie, a następnie ujawnienie sądowi jedynie informacji dotyczącej konkretnego dłużnika, ma powszechny charakter i znajduje ona swe uzasadnienie w woli utrzymania tajemnicy handlowej, jak również w potrzebie ochrony danych osobowych innych dłużników. Trzeba przy tym podkreślić, że przepisy k.p.c. nie zawierają zamkniętej listy środków dowodowych. Przeciwnie, z treści przepisu art. 309 k.p.c. wynika, że możliwe jest przeprowadzenie dowodu także innymi środkami niż wymienione w kodeksie, o ile są one nośnikami informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich wykorzystanie nie pozostaje w sprzeczności z przepisami prawa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 stycznia 2016 r., sygn. akt I ACa 823/15, Lex nr 2004486). Z tej przyczyny możliwe jest przeprowadzenie dowodu z fragmentu większego dokumentu.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że wszystkie przedłożone przez stronę powodową dowody uprawniają ocenę, iż nabyła ona w drodze umowy sprzedaży wierzytelności, wierzytelność przysługującą wierzycielowi pierwotnemu (...) Bank SA z siedzibą w W. wobec W. P. i E. P. (art. 509 § 1 i 2 k.c.).

Sąd Apelacyjny podzielił przy tym ocenę Sądu Okręgowego, iż poprzednik prawny powoda wypowiedział umowę pożyczki o nr (...) zawartą z pozwanymi z uwagi na powstanie zaległości w spłacie zobowiązania (odwołanie się do dokumentów znajdujących się na k. 47 – 52, w tym prowadzenia postępowania egzekucyjnego w oparciu o bankowy tytuł egzekucyjny, którym nadano klauzulę wykonalności – k. 50 akt).

W świetle powyższego zachodziły podstawy faktyczne i prawne do uwzględnienia apelacji w całości, o czym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego postanowiono w oparciu o art. 100 k.p.c., stosunkowo je rozdzielając. Ostatecznie powództwo zostało uwzględnione w 24 % i w takiej proporcji zasądzono od pozwanych zwrot kosztów

zastępstwa procesowego oraz wydatku w postaci przyznanego wynagrodzenia kuratorowi zastępującego pozwanych. Na kwotę 16.918 zł składały się sumy: 11.000 zł – zwrot opłaty od pozwu (220.000 x 5 %), 2.654 zł – zwrot kosztów zastępstwa procesowego i 3.264 zł – zwrot przyznanego kuratorowi wynagrodzenia. Z uwagi na przyznanie kuratorowi dodatkowego wynagrodzenia za postępowanie odwoławcze nakazano wypłacić je z pozostałej zaliczki uiszczonej przez powoda, co skutkowało zmianę rozstrzygnięcia zawartego w pkt 4 zaskarżonego wyroku.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Przy zasądzeniu kwoty 23.082,50 zł uwzględniono: opłatę od apelacji – 11.000 zł; koszty zastępstwa procesowego – 8.100 zł (stawka minimalna) oraz zwrot wydatku w postaci wynagrodzenia przyznanego kuratorowi – 3.982,50 zł.

Kuratorowi pozwanych, który jest radcą prawnym przyznano jedno wynagrodzenie przy przyjęciu stawki 40 % należnej radcy prawnemu - § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych w dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2018 r. poz. 536) oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Miano przy tym na uwadze, iż pozwani odpowiadają solidarnie za zobowiązanie względem powoda i odpowiedź na apelację zawierała jednakowe argumenty w stosunku do obu pozwanych. Występujący na rozprawie apelacyjnej profesjonalny pełnomocnik ustanowiony przez kuratora nie przedstawił żadnych nowych faktów w kontekście istnienia podstaw do oddalenia apelacji.

(...)